

Res pa je, da se te pridobitve ne morejo primerjati z izgubami, ki smo jih utrpeli z različnimi odtegljaji, zvišanjem službene dobe, povišanjem davka, ukinitvijo stanovanjske zaščite itd.

Slab gmotni položaj državnih nameščencev ni le poguben za nje same, ampak tudi za državo. Državni uradnik se mora preživljati, zato si išče postranskih zaslužkov, kar ga izčrpa. Državne službe se je začelo uradništvu ogibati, vanjo stopa le oni, ki ne dobi službe drugje. Slabo gmotno stanje uradništva ima kot nujno posledico uboštvo srednjega stanu, trgovine in obrti, kar nam pričajo mnogi konkurzi. Tudi naš ugled pada. Ves položaj vpliva na mednarodne trgovske odnose in zunanjo trgovino, ker je opesal najboljši in stalni konsument državni uradnik.

Uradnik ni le nepotrebno zlo, je in hoče biti krepka opora državi, nosilec državne misli in moči, zato pa mora skrbeti država, da ga reši propasti, ker le s tem dviga svoj ugled in moč doma in zunaj.

Pa ne samo materialno je naš uradnik na tleh! Tudi moralno ga hočejo zaslužiti. Saj so se prav v zadnjih časih dogodili primeri, ko se jemlje državnim nameščencem državljanjska pravica in svoboda.

Glede ustroja našega »Cinoviškega saveza« je podal izčrpan poročilo delegat g. dvorni svetnik in sreski poglavar dr. Ferjančič. Ugotovil je, da je glavni vzrok našega bednega stanja ta, da smo prišli državni nameščenci v novo državo s šibko organizacijo. Vse je bilo treba z nova graditi pri nas, še bolj pa pri naših tovariših z juga.

Na delu smo k izboljšanju naših težkih razmer. V Zagrebu smo sprejeli leta 1926. novi statut, po katerem lahko ustvarimo krepko in močno organizacijo.

Odločno moramo odklanjati vertikalno smer organizacije, ker ne vidimo v njej re-

šitve naših vprašanj. Ako se ta smer ni obnesla v urejeni Nemčiji, kako naj pričakujemo uspeha pri nas, ko niso dane za tako ureditev najmanjše in najprimitivnejše prilike. Okrepiti in utrditi moramo »pokrajinske zveze«. Treba je organizirati celokupno uradništvo po pokrajinah in po teh utrditi centralo. Naša naloga bo delovati na to, da se osnujejo v Južni Srbiji, Crni gori, Dalmaciji, Hrvatski, Vojvodini krepke pokrajinske zveze, ki naj udružijo vse uradništvo brez razlike kategorij od najnižjega do najvišjega. Od spodaj navzgor in ne obratno moramo ustvariti silo, na kateri bo slonela moč glavnega odbora.

Tem izvajanjem g. dr. Ferjančiča so se pridružili do malega vsi delegati.

V podrobni debati o poročilih in pri predlogih so iznesli delegati v ostri kritiki današnje uprave toliko predlogov, da jih ne moremo tu objaviti. Vse sprejete predloge je redigiral posebni odbor. Glavni odbor pa je dobil nalogo, da jih prednese na pristojnih mestih in zastavi vse sile, da se ugodni upravičeni zahtevam. Ker vsebujejo ti predlogi v glavnem vse, na kongresu iznešene želje in zahteve, jih bomo objavili čim jih prejmemo od glavnega odbora.

Predvsem moramo povdariti, da so bile razprave zelo stvarne. Kongres je potekel dostojanstveno, kar pričča, da prihaja državni uslužbenec na realna tla, da se zaveda resnosti svojega položaja, kar moramo smatrati kot pot k izboljšanju njegovih nevdržnih razmer.

V zadnji številki smo prinesli poročilo o stališču, ki ga je kongres zavzel napram sedaj aktualnemu vprašanju slovenskega učiteljstva. V prihodnjih številkah se hočemo povrniti še na resolucije in podrobnosti glede ostalih vprašanj, ki jih je obravnaval kongres.

Seja glavnega odbora UJU v Beogradu.

Kakor smo že poročali je bila dne 27. in 28. pr. m. seja Glavnega odbora UJU v Beogradu, ki je bila polnoštevilno zasedena po članih vseh poverjeništev.

Situacijsko poročilo.

O delu Izvršnega odbora in o položaju je poročal sam predsednik tov. Vlada K. Petrović.

Govoril je predvsem o sledečem: Zakon o narodnih šolah je pred ministrskim svetom. Uredba o disciplinskih sodiščih je ukinjena in sprejet v nov zak. načrt postopek po čin. zak. Izprememba uredbe o šolskih odborih je običala na mrtvi točki. Izšel je nov učni načrt, ki je po mnenju učiteljstva boljši od prejšnjih. Izvršni odbor je interveniral pri g. min. prosvete o sledečih zadevah: Da se politični ozirni ne jemljejo v obzir pri nameščanju nadzornikov ter se iste jemlje iz vrst osnovnošolskega učiteljstva; iznesel je pritožbe proti premeščanjem, ki jih v Srbiji ni bilo, ker je še zakon iz leta 1904. v veljavi, pač pa v drugih pokrajinah ni tako; splošno je zavzel stališče proti partizanstvu; za 32letno službeno delo je zahteval, da se vnes v projekt zakona; zavzel se je za izednačenje učiteljev z učitelji; skušal je doseči, da bi se stalnost razširila že s fin. zak. na celo državo; zavzel se je za izpremembo čin. zak. v prilog učiteljstva, pri čemer mora ugotoviti, da še ob nobeni priliki ni bilo učiteljstvo tako enodušno kot ob priliki revizije čin. zak. — sedaj je izpreminjevalni predlog min. prosvete pred novo komisijo ter mora Izvršni odbor še nadalje zasledovati usodo predloga, da ne bo zopet novega presenečenja; zavzel se je za univerzitetni študij učiteljstva, a žal v kljub obljubi ta zahteva ni vnešena v zakon o univerzah; v komisiji za zakon o učiteljskih je UJU doseglo svoje zastopstvo. Poročal je nadalje o seji poverjenikov na Brodu, seji širjega sosveta pov. UJU Beograd in Ljubljana, na katerih je bil osebn. UJU je pristopilo k Intern. Učit. Federaciji v Parizu. Udeležilo se je ped. kongresa v Berlinu. Zeleti je, da se več učiteljstva udeležijo takih kongresov. Udruženje je stopilo v stik s češkim in poljskim učiteljskim svtom. Čehi so pozvali tudi bolgarske učitelje k sodelovanju. Bolgarsko mrzno je treba pozabiti in se združiti ter skupno delati. Kongres slovenskega učiteljstva bo v Brnu. Izvršene so predpriprave za ustanovitev Slovenskega Učiteljskega Saveza. Na kongres so pozvani tudi ruski učitelji.

Stanovski listi UJU so se zavzeli za stanovske zadeve. Za laže in temeljitejšo delo je Izvršni odbor opredelil svoje delo na štiri sekcije, t. j. pedagoško, ekonomsko, stanovsko in organizacijo. Tudi gospodarskega dela ne zanemarija Izvršni odbor. Marljivo dela na Jug. Djačkem domu in upa, da ga v enem letu spravi pod streho. Zaseduje pa tudi ideje učiteljskih socialnih ustanov: nabavljalnih združenj, učiteljske samopomoči, hranilnice za učiteljstvo itd. Intenzivno je delo vodstvo organizacije tudi na projektu novih pravil. Omenil je Fleretovo odstavljeno in intervencijo v tem oziru. Nadalje omenja boj slovenskega učiteljstva, da ohrani osnovnošolsko učiteljstvo in ljubljanski oblasti posebno stanje oblastnega šolskega nadzornika, s tem v zvezi je disciplinska preiskava

Škulj-Dimnik. Na žalost je bil minister slab obveščen, da vodijo Dimnik-Skulj boj proti ministru in delajo obstrukcijo. Ravno nasprotno je pa res, ker so njihova prizadevanja v korist in izboljšanje prosvetne uprave. Nujno potrebno je, da pridemo do učiteljskih zbornic. Te naj bi dajale mišljenje učiteljstva glede zakonov, uredb itd. Prosvetni Glavni Svet ne odgovarja več tej nalogi. V 10 letih osvobođenja smo imeli že do 20 ministrov prosvete, nad 100 referentov v ministrstvu in kdo ve koliko načelnikov, pomočnikov itd. Stalne linije ni. To je dalo povod tudi prosvetnemu programu. Najbolj občutimo mi učitelji to zlo.

Projekt zakona na osnovnih šolah.

O tem vprašanju je referiral ref. min. prosv. Milan Rabrenović. Pri sebi je imel zadnji projekt, ki je predložen ministrskemu svetu. G. minister je izjavil, da je pripravljen čuti in upoštevati tudi želje UJU k projektu. Projekt vsebuje sledeče: 8letno šolsko obveznost, ki naj se izvede postopno. Predvidene so šole defektne dece. Državno vzdrževanje šol je neizvedljivo, zato ostane vzdrževanje šol še občinam. Osigurano je stanovanje za učiteljstvo. Kolikor oddelkov, toliko stanovanj za učiteljstvo. V 6 letih je treba stanovanja doizdati. Odškodnino v novcu določijo komisija. Učiteljstvo ima predviden tudi ogrev. Predviden je državni prosvetni fond v pomoč ali posojilo za zidanje šol. Vsa samoučila naroči šolski odbor. Manjšinske šole imajo predviden v prvih štirih letih pouk v materinščini. Glavne počitnice so v juliju in avgustu. Izjeme in olajšave so zaradi klimatskih razmer. Kazen za neuređen obisk znaša 10 Din za dan. Kazen izreče šolski odbor, a pritožba gre na šolskega nadzornika. Stalnost službe se tolmači v zmislu čin. zak. Predvidene so posebne nagrade za učiteljstvo na težkem terenu in v nacionalno težkih krajih. Zagotovljena je stalnost na mestu. Ako se razred na šoli zavrtori, mora oditi oni, ki je zadnji prišel na šolo. Premeščanja se vrše samo v septembru in oktobru, med letom ne več. Pokojnino se doseže z 32. službenimi leti s 15%. Glede celibata učitelje je g. minister pripravljen upoštevati želje UJU. Bolevanje v postelji se ne šteje. Prvih 6 let ima vsakdo 6 mesecev pravico do bolevanja, potem pa vsaka 3 leta po 6 mesecev. Začetniki morajo priti za 1 leto na 4 razr. šole. Začetnice za 2 leti. Ta mesta se ne razpisujejo. Namestilne komisije so oblastne (prosvetna oblast) in centralna. Z 12 služb. leti prosi učitelj šole lahko v mesto. Do 3 stalnih let sploh ne more prositi po razpisu. Po razpisu dobljeno mesto mora ohraniti vsakdo štiri leta. Disciplinarni predpisi so predvideni po čin. zak. V namestilnih komisijah je po ena učiteljica, ki jo volijo učitelje, najstarejši upravitelj iz kraja, prosvetni inšpektor in oblastni nadzornik. Kdor nima dovoljene ocene, se ne more udeležiti razpisa. Vsakega pol leta je zdravniški pregled učiteljstva in se izločijo vsi učitelji, ki imajo tuberkulozo. Upraviteljska nagrada je 100 Din in od vsake vzporednice ali razreda po 20 Din na mesec. Nadzorniki so stalni. Morajo imeti nadzorniški izpiti. Dodatek je 20%, ki je po 5 letih vstaven v pokojnino. Ne smejo govoriti na poli-

tičnih shodih in ne kandidirati za poslance. Oblastni odbor je ožji in širji ter mu predseduje prosvetni inšpektor. Učit. skupščine so okrajne, oblastne in državne. Prve plačujejo krajni šolski odbori, druge oblast in tretje država.

Nova pravila UJU.

O projektu novih pravil je poročal urednik »Učitelja« Mih. M. Stanojević, ki je razvil historijat pravil UJU od leta 1920. do danes ter očrtal sedanjí položaj in temeljna načela novih pravil. (Pravila objavimo v eni prihodnjih številki v celoti).

Oseki.

Glavni odbor je nato izvolil odsek za šolski zakon, odsek za pravila in odsek za predloge, ki imajo popoldne podrobno razpravljati o vseh teh zadevah ter pripraviti predloge za drugo plenarno sejo. V vsak odsek je prišlo po nekaj zastopnikov iz Izvršnega odbora in iz vsakega poverjeništv.

Poročila poverjeništev.

Nato so podala situacijska poročila vsa poverjeništv, in sicer za pov. Beograd tov. T. Kostić, za pov. Zagreb tov. Skavić, za pov. Ljubljana tov. Kobal, za pov. Split tov. Kutlača, za pov. Sarajevo tov. Lazarević.

(Konec prihodnjic.)

Naročniki Mladinske Matice na osnovnih šolah.

Razpošiljatev knjig Mladinske Matice je dovršen. Prvi neodvisni gospodarski nastop učiteljske organizacije je popolnoma uspel, dasi smo začeli s praznimi rokami. Imeli nismo niti denarja, niti rokopisov, ko smo se stvari lotili, z lanske delegacije pa komaj kaj več, kot skeptično neodločnost na pot. Ves deli smo le, da učiteljstvo marsikaj zmore, ako zbere svoje moči, in na to činjenico smo se zanesli.

Temelj Mladinske Matice je postavljen. Poskus, ki smo ga naredili, je pokazal, da naša nova ustanova lahko živi in da se more mogočno razviti. Ne bomo razpravljali na tem mestu kulturnega pomena Mladinske Matice za slovensko mladino, posebno še z ozirom na dalekosežne možnosti razvoja te ustanove, podati hočemo le nekoliko suhih števil, ki govore svoj govor.

Tiskalo se je: Zgodb z južnega morja 12.800, Kresnic 13.800 in Sadjarčkov 14.500 izvodov. V sled raznih naročil izven osnovnih šol bo od teh natisnjenih izvodov ostalo le malo. Zgodb z južnega morja in Sadjarčkov komaj nekaj sto izvodov. Matični odbor ni mogel tvegati večje naklade, kakor je bila naročena. Zato tudi zdaj ne more ugoditi novim naročbam, ki prihajajo z raznih strani. Če bi imeli nekateri poverjeniki več zaupanja do ustanove in če ne bi ponekod vladala popolna indolencija, bi bil uspeh Mladinske Matice že prvo leto sijajen.

Na osnovnih šolah smo dosegli sledeči uspeh:

	Urok	Naročnikov	V odstotkih
Ljubljanska oblast	64.560	6.125	9,48
Mariborska oblast	63.342	4.381	6,91
Skupaj	127.902	10.508	8,2

Poprečni odstotek je torej 8,2, število, ki se po različnih srezih različno menjuje.

V podcinih srezih ljubljanske oblasti imajo to sliko:

S rez	Število		%	Nad pod 8,2%
	urok	naročn.		
1. Ljubljana mesto	3846	892	23,1	+
2. Ljubljana okolica	8591	1000	11,6	+
3. Kočevje	4967	563	11,3	+
4. Kamnik	3796	395	10,4	+
5. Logatec	3507	351	10,0	+
6. Radovljica	4316	396	9,1	+
7. Kranj	6364	557	8,7	+
8. Krško	6793	595	8,7	+
9. Črnomelj	3062	249	8,1	—
10. Laško	4244	336	7,9	—
11. Litija	5076	322	6,3	—
12. Novomesto	5905	283	4,8	—
13. Brežice-Sevnica	4093	186	4,5	—

Razlika med poedinimi srezí je taka, da v splošnem lahko sklepamo: gospodarsko močnejši kraji so naprednejši in jim je več do izobrazbe. Vendar imamo tudi izjeme. S Kočevskega bi nikdar ne pričakovali takega uspeha: koj za Ljubljano in okolico, na tretjem mestu! Ne dvomimo, da se je učiteljstvo toplo zavzelo za Mladinsko Matico.

V mariborski oblasti se srezí vrste takole:

S rez	Število		%	Nad pod 8,2%
	urok	naročn.		
1. Dravograd	3775	709	18,7	+
2. Slovenjgradec	3461	440	12,7	+
3. Maribor desni breg	5475	433	7,9	—
4. Maribor levi breg	6548	596	7,8	—
5. Ptuj	8497	628	7,3	—
6. Celje	7013	466	6,6	—
7. Ljutomer	4306	278	6,4	—
8. Gornji grad	1808	108	5,9	—
9. Šmarje	5639	293	5,2	—
10. Konjice	4483	215	4,8	—
11. Murska Sobota	6356	173	2,7	—
12. Dol. Lendava	4981	42	0,8	—

Slika je v mariborski oblasti precej drugačna od one v ljubljanski. Na prvem mestu sta dva srezí, ki sta gospodarsko pasivna. Odstotek v dravski dolini je naravnost izreden in dravograjskega in slovenjgraškega srezí percentualno ne dosežejo nikjer na deželi v ljubljanski oblasti. Če pomislimo, da imamo v dravski dolini celo živelj, ki mu je

znal nemški gospod ubiti slovensko zavest, vemo, da je učiteljstvo tisto, ki širi slovensko knjigo med mladino. Pribijamo tu z zadoščenjem, da je 18,7% naročnikov med šolsko mladino hvalevreden dokaz prosvetnega dela učiteljstva v dravograjskem srezu. Le Prekmurje je daleč, daleč...

Večina srezov mariborske oblasti je pod poprečnim odstotkom (pod 8,2%). Ker je mariborska oblast gospodarsko mnogo močnejša od ljubljanske, bi bilo pričakovati ugodnejših števil. Morda je tu nekoliko kriva skepsa, ali bo Mladinska Matica res taka ustanova, da jo je vredno podpreti brez oklevanja. Če je Mladinska Matica dokazala svojo upravičenost z letošnjimi publikacijami, potem smo prepričani, da bo v prihodnjem letu število naročnikov znatno naraslo. Pogled na številke v obeh oblastih, posebno pa še na odstotno razmerje, nam pove, da imamo še veliko rezerv in da lahko dosežemo še marsikaj v prihodnosti.

Tudi število naročnikov, doseženo po poedinih šolah, bi nam moglo marsikaj povedati. Morda se še povrnemo k temu. Odbor Mladinske Matice bo skrbel, da dobe društva podrobno statistiko šol v pregled, saj je v mariborski oblasti naročenih od 378 šol le 229 in v ljubljanski od 452 šol komaj 284.

Ne glede na ta nepopolni izid (513 osnovnih šol proti 600 šolah, ki so naročene na knjige Šolske Matice) se smatrati uspeh pri Mladinski Matici kot velik uspeh naše stanovske organizacije. Naj nam bo to pred očmi, da se razširi v stanu samozavest, kaj vse zmore, če hoče! Naj bo ta uspeh bodril za nadaljnje, večje in pomembnejše!

I. S.

Splošne vesti.

—§ Izplačilo zaostankov po partiji 55. V številki 40. »Narodne Prosvete« z dne 31. maja t. l. je bila objavljena notica glede izplačila zaostankov po partiji 55. To vest smo ponatisnili v »Učit. Tov.« št. 47. Na to vest so se pričeli oglašati pri tukajšnji delegaciji min. financ oni, ki še niso prejeli zneskov po partiji 55. Dobili so odgovor, da nakazuje delegacija pripadajoče zneske le na temelju plačilnih nalogov računovodstva ministrstva prosvete. — Ker so prosvetne oblasti poslale svojočasno vse zahtevke po partiji 55. ministrstvu prosvete in mora le ministrstvo izdati finančni upravi plačilne naloge za izplačilo vsega dovoljenega kredita, smo se obrnili na Izvršni odbor UJU in prosili posredovanja pri ministrstvu prosvete, da se izplačajo vsi prijavljeni zaostanki po partiji 55. in to na temelju spisov, ki so bili svojočasno predloženi za otvoritev kredita. Na ta dopis smo prejeli nastopno pojasnilo:

Na podlagi spisov, ki so bili svojočasno predloženi za otvoritev kredita, se odloki za izplačevanje in nalogi na podlagi min. odlokov ne morejo izdajati, ako takim spisom niso priloženi tudi vizirani originalni dokumenti in vizirane pobotnice. Ker spisov, ki jih je svojočasno za Slovenijo predložilo tamnošnje računovodstvo, ozir. prosv. oddelki v največ slučajih ti dokumenti niso bili priloženi, so se vsi taki spiski vrnili pristojnim prosv. oddelkom, odn. računovodstvu v Ljubljani.

Ako so bili pravilno opremljeni spiski, računi itd. vizirani od mestne kontrole v Ljubljani pred 31. III. t. l. in bili vrnjeni min. prosvete tako, da so se tu mogli vknjižiti pred tem datumom, se je po min. odloku tudi izdal izplačilni nalog za nje. Za one, ki so bili vizirani kasneje in ki so tu pozneje vknjiženi, se v smislu čl. 74.—78. zak. o drž. računovodstvu, odnosno v smislu izmene po čl. 13. fin. zakona za l. 1928/29, ne morejo podpisati odloki in izdati izplačilni nalogi po partiji 55. drž. budžeta 1927/28., nego pridejo vsi ti neizplačani računi na part. 65. drž. budžeta 1928/29.

—pov. II. izobraževalni tečaj, ki bi se imel vršiti od 2. do 9. julija, se po nasvetu osrednjega izobraževalnega odbora preloži na čas proti koncu avgusta. — UJU — poverjeništvu Ljubljana.

— Učiteljska društva, ki še niso poslala vseh mesečnih prijav, naj store to takoj, ker drugače ne morem napraviti z njimi letnega obračuna in ne zaključiti knjig. Prijave naj pošljejo: Učiteljsko društvo Murska Sobota od decembra dalje, Dolnja Lendava od januarja dalje, Marnberg od februarja dalje, Kozje od marca dalje, Logatec od aprila dalje, Brežice in Sv. Lenart od maja dalje, za junij pa: Ptuj, Vransko, Šmarje-Rogatec, Litija, Krško in Gornji grad. Društva, ki ne bodo plačala članarine, ne bodo imela glasovalne pravice na pokrajinski skupščini. (Čl. 29. pravil UJU).

— Novi razredi. V Valti vasi. srez Novo mesto, se otvori s šolskim letom 1928/29. 5. razred; v Devici Mariji v Polju se otvori s šolskim letom 1928/29. vzporednica.

— V zadnji številki je pod ugodnim člankom »Ideja samoizobrazbe« izostala po pomoti šifra dopisnika I. S.

— Vpisovanje v prvi letnik državnega ženskega učiteljskega v Mariboru se vrši dne 2. in 3. julija od 9.—12. ure dopoldne. Točni podatki na črni deski v zavodu.

— Vzorno učiteljsko društvo je ormoško. Te dni je nakazalo »Učit. domu« v Mariboru članarino vsega svojega članstva za poslovno leto 1927/28. v znesku 1098 Din ter mu poslalo imenik članstva. Druga društva, šole in posamezniki, posnemajte! Ako ne zmorete celoletne članarine, pošljite vsaj polletno!

— † Jožica Mozetič. V življenju trnja, a cvetja na grob! Pač bolje bi bilo narobe: Sadržite nam raje v življenje cvetic, a trnje shrab-

Srečke

državne razredne loterije za Slovenijo razpošilja
Zadružna hranilnica r. z. z o. z.
v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 19.

V Mariboru so te srečke na prodaj v upravi »Večernika«, Aleksandrova c. 13, v Ljubljani pa v oglasnem oddelku »Jutra«, Prešernova ul. 4, ter v Šiški v ekspozituri »Jutra«, Celovška c. 53.